

af værket og dets talrige koncise oplysninger gør det til et standardarbejde af høj værdi.

Helge Sjøgaard

Roskilde kapitels jordebog 1568. Udg. ved J. O. Arhning af Selskabet for Udgivelse af Kilder til dansk Historie (Gad, 1965). 284 s.

Recessen af 30. okt. 1536 bestemte, at bispegodset skulle inddrages under kronen, mens domkapitlerne med deres jordtilliggende skulle vedblive at bestå. Faktisk levede de videre til enevældens tid, men deres historie er endnu ret uopdyrket. Den foreliggende bog giver et bidrag hertil ved at kaste et skarpt lys over de forandringer, der sker med Roskilde kapitels gods i den første menneskealder efter reformationen. Det drejer sig ikke om nogen helt almindelig kildeudgave. Alle kildesteder til de talrige små og større godskomplekser historie er samlet her, ikke blot prælaturerne og de mange præbender m. m., men også de »evige vikarers« gods, dvs. jord, der var skænket til underhold for præster ved de 33 sidealtre, for at der ved dem kunne læses sjælemesser. Den udmærkede indledning og de overordentlig fyldige kommentarer, som ofte bygger på større supplerende arkivstudier, rummer meget interessant kirke- og kulturhistorisk stof. Man nyder her i høj grad godt af, at udgiveren er en mand med mange årtiers erfaring i roskildensisk kirkehistorie.

Paul G. Ørberg

Marianne Bro-Jørgensen: Billeder af Viborg amts forhistorie. (Historisk Samfund for Viborg Amt, 1966). 158 s.

I de sidste år har nogle lokalhistoriske samfund og museer udsendt billed-

hæfter jævnsides med eller i stedet for den sædvanlige årbog eller årsberetning, måske i følelsen af at deres sædvanlige publikationer hverken typografisk eller i illustrationer tilfredsstiller kravene, som de nu stilles. I hvert tilfælde er denne bog med tekst og billeder af sager fra Midtjyllands lange forhistorie både instruktiv og bogmæssigt smuk.

Af virkelige indvendinger er der kun få tungtvejende. Særlig må der protesteres mod, at den indledende tidstavle er fortegnet, så f. eks. 1000 år i den ældre stenalder ikke spænder over større plads end 200 år i den ældre jernalder. Det kan ikke undgå at give den mindre kyndige en urigtig forestilling om varigheden af de forskellige kulturperioder. I tekst og billedvalg holder forf. sig for ængstelig til den traditionelle opfattelse. Figuren af den ukendte gudinde fra Fårdal er som hidtil sat sammen med de langt større hornede dyrehoveder, der ganske reducerer den lille figur med dens slange til en uvæsentlig detail. Ganske vist er alle disse sager fundet sammen, men deraf kan der ikke sluttes noget om, at de har været samhörrende. Der fremkom også en bælteplade, rester af et bælte med bronzebeslag m. m., hvis tilhørsforhold til slangegudingen alle hidtil har benægtet, og det er langfra usandsynligt, at også dyrehovederne er de andre billedfremstillinger uvedkommende.

Med rette betones fundenes lokalhistoriske karakter, så ofte der er lejlighed til det, og teksten er koncis og vejledende. Bogen er et smukt sidestykke til den foregående publikation om den romanske stensulptur. Hvis der for hver egn fremkom lignende oversigter, ville man have en udmærket indledning til at påvise det stedhistoriske særpræg, som det er